A-PDF Page Crop DEMO: Purchase from www.A-PDF.com to remove the watermark

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

[4106] – 1

M.A. (Part - I) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 101 : Indian Epistemology and Metaphysics)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All*** *questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer **any ten** of the following in about **20** words each : **[20]**

(1) What is Aprama?

(2) State the Pramanas accepted by Kumarila.

(3) What is Paratahpramanyavada?

(4) What is meant by 'Abhrantam' according to Dharmakirti?

(5) What is Anirvacaniyakhyati?

(6) Give an example of Satpratipaksa Hettvabhasa.

(7) State the Buddhist conception of 'Sat'.

(8) What is meant by Pratityasamutpada?

(9) State the Tatastha Laksana of Brahma.

(10) What is meant by Pramanasamplava?

(11) State the Yoga's concept of Chitta.

(12) What is meant by Parinamavada?

(13) What is meant by 'Santana' according to Bauddha?

Q. 2. Write notes on **any two** of the following in about **50** words each : **[10]**

(1) Nature of Pramana according to Bauddha.

(2) Arthapatti Pramana.

(3) Carvaka’s conception of Soul.

(4) Samkara’s conception of God.

Q. 3. Answer **any two** of the following in about **150** words each : **[20]**

(1) State and explain the nature and kinds of Pratyaksa according to Bauddha.

(2) Elaborate Mimamsa theory of Svatahpramanyavada.

(3) Explain fully Advaita’s doctrine of three levels of reality.

(4) Explain Buddhist No-soul (Anatmvada) theory.

Q. 4. Answer **any two** of following in about **500** words each : **[30]**

(1) Discuss fully the nature of Anumana pramana and its kinds according to Nyaya system.

(2) Discuss critically Ramanuja’s conception of God and its relation to the world.

(3) Explain fully Samkhya views of relation between Purusa and Prakrti and various issues related to it.

(4) Elaborate Nyaya theory of causation.

———

Total No. of Questions - 04] [Total No. of Printed Pages - 04

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. कोणत्याही **दहांची** प्रत्येकी सुमारे **२०** शब्दांत उत्तरे द्या : [२०]

(१) 'अप्रमा' म्हणजे काय?

(२) कुमारिलांनी स्वीकारलेली प्रमाणे सांगा.

(३) 'परतःप्रामाण्यवाद' म्हणजे काय?

(४) धर्मकीर्तीच्या मते 'अभ्रान्तम्' म्हणजे काय?

(५) 'अनिर्वचनीयख्याति' म्हणजे काय?

(६) 'सत्प्रतिपक्ष हेत्वाभासा'चे एक उदाहरण द्या.

(७) बौद्धांच्या 'सत्' चे लक्षण सांगा.

(८) 'प्रतीत्यसमुत्पाद' म्हणजे काय?

(९) ब्रह्माचे तटस्थ लक्षण सांगा.

(१०) 'प्रमाणसंप्लव' म्हणजे काय?

(११) योगाची 'चित्त' संकल्पना स्पष्ट करा.

(१२) 'परिणामवाद' म्हणजे काय?

(१३) 'संतान' म्हणजे काय? बौद्धांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहोंवर** प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत टिपा द्या : **[१०]**

(१) बौद्धांनुसार 'प्रमाणा'चे स्वरूप.

(२) अर्थापत्ति प्रमाण.

(३) चार्वाकांच्या 'जीवा'ची संकल्पना.

(४) शंकराचार्यांची 'ईश्वर'विषयक संकल्पना.

प्र. ३. प्रत्येकी सुमारे **१५०** शब्दांत कोणत्याही **दोहोंची** उत्तरे द्या : **[२०]**

(१) बौद्ध मतानुसार 'प्रत्यक्षा'चे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

(२) मीमांसादर्शनाची 'स्वत:प्रामाण्यवादा'ची उपपत्ती विशद करा.

(३) अद्वैत दर्शनाचा 'त्रिसत्ता सिद्धांत' सविस्तर स्पष्ट करा.

(४) बौद्धांचा 'अनात्मवाद' स्पष्ट करा.

प्र. ४. कोणत्याही **दोहोंची** प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे द्या: **[३०]**

(१) न्याय दर्शनानुसार 'अनुमाना'चे स्वरूप व प्रकार यांची चर्चा करा.

(२) रामानुजाचार्यांच्या 'ईश्वर'विषयक संकल्पनेची चर्चा करून ईश्वराचा जगत्शी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

(३) 'पुरुष' आणि 'प्रकृती' यांच्यातील संबंधाविषयी सांख्यांची मते सविस्तर स्पष्ट करून त्यासंबधीच्या विविध प्रश्नांची चर्चा करा.

(४) न्यायाची 'कारणता'विषयक उपपत्ती विशद करा.

◆◆◆

[4106] – 2

M.A. (Part - I) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 104 : Formal Logic)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All*** *questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer **any ten** in about **20** words each : **[20]**

(1) What is Inductive Argument?

(2) Define - Mediate Inference.

(3) Give valid obverse of the following :

(a) No human is mortal.

(b) Some trees are not green.

(4) Give an example of Illicit minor.

(5) State the form of Mixed Hypothetical Syllogism.

(6) State the proposition 'A' by Venn Diagram.

(7) If 'I' proposition is False, what is the truth value of 'A', 'E' and 'O' propositions?

(8) Define - Truth - functional compound proposition.

(9) State the rule of Transposition.

(10) Define - Individual constant.

(11) What is a Contradiction?

(12) When an individual variable is said to be bound?

(13) State the primitive operators of P. M. System.

Q. 2. Write notes on **any two** of following in about **50** words each : **[10]**

(1) Distribution of Terms in Four - fold propositions.

(2) Mixed Disjunctive Syllogism.

(3) The Rule of E. I.

(4) Completeness of P.M. System.

Q. 3. Answer **any two** in about **150** words each : **[20]**

(A) (1) State the characteristics of an effective Decision Procedure. **(4)**

(2) Decide with the help of truth-table method/shorter-truth-table method or truth-tree method whether the following are tautologies, contradictories or contingencies **(any two)** : **(6)**

(i) $[(p \supset q) \cdot (q \supset r)] \supset (p \supset r)$

(ii) $(p \vee \sim p) \supset (p \supset q)$

(iii) $(p \cdot \sim p) \cdot (p \equiv p)$

(iv) $\sim [(p \supset q) \cdot (q \supset p)]$

(B) State and explain the general rules of categorical syllogism regarding distribution of terms. **(10)**

(C) Explain with illustrations how a Dilemma is refuted and rebutted? **(10)**

(D) Prove the invalidity of the following **(any two)** : **(10)**

(i) $(\exists x)(Ax \cdot Bx)$
$Ac \quad / \therefore Bc$

(ii) $(x)(Ex \supset Fx)$
$(x)(Gx \supset Fx) \quad / \therefore (x)(Ex \supset Gx)$

(iii) $(x)(Hx \supset \sim Ix)$
$(\exists x)(Jx \cdot \sim Ix) \quad / \therefore (x)(Hx \supset Jx)$

(iv) $(x)(Dx \supset Ex)$
$(x)(Fx \supset Ex) \quad / \therefore (x)(Dx \supset Fx)$

Q. 4. Answer **any two** in about **500** words each : **[30]**

(A) Explain the nature of Logic as a study of inferences. **(15)**

(B) (1) Explain the rule of conditional proof. **(3)**

(2) Prove the validity of **any three** of the following : **(12)**

(i) $(x)(Ax \supset Bx)$
$\sim Bc \quad / \therefore \sim Ac$

(ii) $(x)(Nx \supset Ox)$
$(x)(Px \supset Ox) \quad / \therefore (x)(Nx \vee Px) \supset Ox$

(iii) $(x)[Sx \supset (Tx \supset Ux)]$
$(x)[Ux \supset (Vx \cdot Wx)] \quad / \therefore (x)[Sx \supset (Tx \supset Vx)]$

(iv) $(x)(Fx \supset \sim Gx)$
$(\exists x)(Hx \cdot Gx) \quad / \therefore (\exists x)(Hx \cdot \sim Fx)$

(v) $(x)(Kx \supset Lx)$
$(x)[(Kx \cdot Lx) \supset Mx] \quad / \therefore (x)(Kx \supset Mx)$

(C) (1) Explain that the Predicate Logic is an extension of Propositional Logic. **(5)**

(2) Prove the validity of the following using either Direct Deductive Proof, Conditional Proof or Indirect Proof (**any two**) : **(10)**

(i) $A \supset (B \cdot C)$
$(B \vee D) \supset E$
$D \vee A \quad / \therefore E$

(ii) $A \supset (B \supset C)$
$B \supset (C \supset D) \quad / \therefore A \supset (B \supset D)$

(iii) $(C \supset D) \cdot (E \supset F)$
$G \supset (C \vee E) \quad / \therefore G \supset (D \vee F)$

(iv) $H \supset (I \vee J)$
$\sim I \quad / \therefore H \supset J$

(D) Prove the following theorems of the P. M. system using the axioms **(15)**

listed below **(any three)** :

Axioms :

A1 – $(p \vee p) \supset p$
A2 – $q \supset (p \vee q)$
A3 – $(p \vee q) \supset (q \vee p)$
A4 – $[p \vee (q \vee r)] \supset [q \vee (p \vee r)]$
A5 – $(q \supset r) \supset [(p \vee q) \supset (p \vee r)]$

Theorems :

(1) $\vdash [p \supset (q \supset r)] \supset [q \supset (p \supset r)]$

(2) $\vdash (p \supset \sim q) \supset (q \supset \sim p)$

(3) $\vdash p \supset (p \vee p)$

(4) $\vdash \sim p \vee p$

(5) $\vdash q \supset (p \supset q)$

(6) $\vdash (q \supset r) \supset [(p \supset q) \supset (p \supset r)]$

——————

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 08**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे **२०** शब्दांत उत्तरे द्या : **[२०]**

(१) वैगमनिक युक्तिवाद म्हणजे काय?

(२) व्याख्या द्या - व्यवहित अनुमान.

(३) खालील विधानांचे युक्त प्रतिवर्तन करा :

(अ) एकही मानव मर्त्य नसतो.

(ब) काही झाडे हिरवी नसतात.

(४) अवैध पक्षपदाचे उदाहरण सांगा.

(५) मिश्र सापेक्ष संविधानाचा आकार द्या.

(६) 'A' विधान व्हेन आकृतीच्या आधारे दर्शवा.

(७) जर 'I' विधान असत्य असेल तर 'A', 'E' व 'O' विधानांचे सत्यता-मूल्य काय असेल?

(८) व्याख्या द्या - सत्यता फलनात्मक मिश्र विधान.

(९) व्यंजन व्यतिरेकाचा नियम सांगा.

(१०) व्याख्या द्या - व्यक्ति अचर.

(११) सर्वत: असत्य विधानबंध म्हणजे काय?

(१२) व्यक्तिचर बद्ध केव्हा असतो?

(१३) पी. एम. प्रणालीची प्राथमिक तर्ककारके कोणती ते सांगा.

प्र. २. कोणत्याही **दोहोंवर** प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत टिपा द्या : [१०]

(१) विधान-चतुष्टयातील पदांचे वितरण.

(२) मिश्र वैकल्पिक संविधान.

(३) अस्तित्ववादी उदहरणीकरणाचा (E. I.) नियम.

(४) पी. एम. प्रणालीची संपूर्णता.

प्र. ३. कोणत्याही **दोहोंची** प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे द्या : [२०]

(अ) (१) परिणामकारक निर्णयपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा. (४)

(२) सत्यता कोष्टक, लघुसत्यता कोष्टक किंवा सत्यता वृक्ष पद्धतीच्या आधारे पुढील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य की नैमित्तिकतया सत्यासत्य आहेत ते सांगा **(कोणतेही दोन) :** (६)

(i) $[(p \supset q) \cdot (q \supset r)] \supset (p \supset r)$

(ii) $(p \vee \sim p) \supset (p \supset q)$

(iii) $(p \cdot \sim p) \cdot (p \equiv p)$

(iv) $\sim [(p \supset q) \cdot (q \supset p)]$

(ब) निरुपाधिक संविधानाच्या पदांच्या व्याप्तीविषयक सामान्य नियम सांगून स्पष्ट करा. (१०)

(क) उभयापत्तीचे खंडन व प्रतिषेध कसा केला जातो ते सोदाहरण स्पष्ट करा. (१०)

(ड) पुढील युक्तिवादांची अयुक्तता सिद्ध करा **(कोणतेही दोन) :** (१०)

(i) $(\exists x)(Ax \cdot Bx)$
$Ac \quad / \therefore Bc$

(ii) $(x)(Ex \supset Fx)$
$(x)(Gx \supset Fx) \quad / \therefore (x)(Ex \supset Gx)$

(iii) $(x)(Hx \supset \sim Ix)$
$(\exists x)(Jx \cdot \sim Ix) \quad / \therefore (x)(Hx \supset Jx)$

(iv) $(x)(Dx \supset Ex)$
$(x)(Fx \supset Ex) \quad / \therefore (x)(Dx \supset Fx)$

प्र. ४. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत लिहा : [३०]

(अ) 'युक्तिवादांचा अभ्यास करणारे शास्त्र' म्हणून तर्कशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा. (१५)

(ब) (१) सोपाधिक सिद्धतेचा नियम स्पष्ट करा. (३)

(२) पुढील युक्तिवादांची युक्तता सिद्ध करा **(कोणतेही तीन) :** (१२)

(i) $(x)\,(Ax \supset Bx)$
$\sim Bc \quad / \therefore \sim Ac$

(ii) $(x)\,(Nx \supset Ox)$
$(x)\,(Px \supset Ox) \quad / \therefore (x)\,(Nx \vee Px) \supset Ox$

(iii) $(x)\,[Sx \supset (Tx \supset Ux)]$
$(x)\,[Ux \supset (Vx \cdot Wx)] \quad / \therefore (x)\,[Sx \supset (Tx \supset Vx)]$

(iv) $(x)\,(Fx \supset \sim Gx)$
$(\exists x)(Hx \cdot Gx) \quad / \therefore (\exists x)\,(Hx \cdot \sim Fx)$

(v) $(x)\,(Kx \supset Lx)$
$(x)[(Kx \cdot Lx) \supset Mx] \quad / \therefore (x)\,(Kx \supset Mx)$

(क) (१) 'विधेय तर्कशास्त्र विधान तर्कशास्त्राचा विस्तार आहे' - स्पष्ट करा. (५)

(२) पुढील युक्तिवादांची युक्तता प्रत्यक्ष सिद्धता पद्धती; सोपाधिक सिद्धता पद्धती किंवा अप्रत्यक्ष सिद्धता पद्धतीच्या आधारे सिद्ध करा **(कोणतेही दोन) :** (१०)

(i) $A \supset (B \cdot C)$
$(B \vee D) \supset E$
$D \vee A \quad / \therefore E$

(ii) $A \supset (B \supset C)$
$B \supset (C \supset D) \quad / \therefore A \supset (B \supset D)$

(iii) $(C \supset D) \cdot (E \supset F)$
$G \supset (C \vee E) \quad / \therefore G \supset (D \vee F)$

(iv) $H \supset (I \vee J)$
$\sim I \quad / \therefore H \supset J$

(ड) पी. एम. प्रणालीच्या खालील मूलाधारांच्या आधारे पुढील प्रमेयांची सिद्धता द्या **(कोणत्याही तीन) :** (१५)

मूलाधार :

A1 – $(p \vee p) \supset p$

A2 – $q \supset (p \vee q)$

A3 – $(p \vee q) \supset (q \vee p)$

A4 – $[p \vee (q \vee r)] \supset [q \vee (p \vee r)]$

A5 – $(q \supset r) \supset [(p \vee q) \supset (p \vee r)]$

प्रमेये :

(1) $\vdash [p \supset (q \supset r)] \supset [q \supset (p \supset r)]$

(2) $\vdash (p \supset \sim q) \supset (q \supset \sim p)$

(3) $\vdash p \supset (p \vee p)$

(4) $\vdash \sim p \vee p$

(5) $\vdash q \supset (p \supset q)$

(6) $\vdash (q \supset r) \supset [(p \supset q) \supset (p \supset r)]$

◆◆◆

A-PDF Page Crop DEMO: Purchase from www.A-PDF.com to remove the watermark

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

[4106] – 3

M.A. (Part - II) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 106 : Jnaneshvara)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All*** *questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer in **one** or **two** sentences each **(any ten)** : **[20]**

(1) Who gave Guruupadesh to Jnaneshvara?

(2) ....che dole jnana/ te nirdosh hovave/' fill in the blank with suitable words.

(3) Before Jnaneshvara which Marathi philosopher said that we need Dvaita for Bhakti?

(4) Which type of Rasa is found in eleventh chapter of Jnaneshvari?

(5) In which chapter of Jnaneshvari do we find the Analogy of Maya River?

(6) Why did Jnaneshvara become Sukhiya at the end of Pasayadan?

(7) At the beginning of Amrutanubhav Naman is done to whom?

(8) We have what kind of debt from 'word'?

(9) Whom is Jnaneshvara asking for guidance for writing Gitabhashya named Jnaneshvari?

(10) How many kinds of Bhaktas are stated in chapter seven of Jnaneshvari?

(11) Who was the first guru of Nath Cult?

(12) Who is the Vishvatmakadeva according to Jnaneshvara?

(13) What is the meaning of Chidvilasvada?

Q. 2. Write notes in about **50** words each **(any two)** : **[10]**

(1) Guru tradition of Jnaneshvara.

(2) Jnaneshvara's hermeneutical method.

(3) Importance of Sri Guru.

(4) Guru vandana of Jnaneshvara.

Q. 3. Answer **any two** of the following in about **150** words each : **[20]**

(1) Discuss in brief philosophical influences on Jnaneshvara.

(2) Discuss in brief Jnaneshvara's Yogamarga.

(3) Explain Jnaneshvara's views on ShivaShakti.

(4) Discuss in brief Ajnanakhandan by Jnaneshvara.

Q. 4. Answer in about **500** words each **(any two)** : **[30]**

(1) Discuss how Jnaneshvara reconciles between Jnana, Karma and Bhakti.

(2) Explain Jnaneshvara's social philosophy.

(3) Explain the views of Pasayadana.

(4) Discuss how far Jnaneshvara's philosophy is independent.

———

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. प्रत्येकी **एक** किंवा **दोन** ओळींत उत्तर लिहा (कोणतेही **दहा**) : [२०]

(१) ज्ञानेश्वरांना गुरूपदेश कोणी दिला?

(२) '..........चे डोळे ज्ञान। ते निर्दोष होवावे॥' रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

(३) भक्तीसाठी द्‌वैत आवश्यक आहे, असे मानणारे ज्ञानेश्वरांच्या अगोदरचे मराठी तत्वज्ञ कोण होते?

(४) ज्ञानेश्वरांच्या अकराव्या अध्यायात कोणत्या रसाची निष्पत्ती झाली आहे?

(५) ज्ञानेश्वरीत 'माया' नदीचे रूपक कोणत्या अध्यायात आढळते?

(६) पसायदानाच्या अखेरीस ज्ञानेश्वर 'सुखिया' का झाले?

(७) अमृतानुभवाच्या सुरुवातीस नमन कोणास केले आहे?

(८) 'शब्दा' चे आपल्यावर कोणते ऋण आहे?

(९) ज्ञानेश्वरी नावाचे गीताभाष्य लिहिताना ज्ञानेश्वरांनी कोणास वाट विचारली आहे?

(१०) ज्ञानेश्वरीच्या सातव्या अध्यायात भक्ताचे किती प्रकार सांगितले आहेत?

(११) नाथसंप्रदायाचे आद्य गुरू कोण?

(१२) ज्ञानेश्वर विश्वात्मक देव कोणास म्हणतात?

(१३) चिद्‌विलासवाद म्हणजे काय?

प्र. २. प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत टिपा लिहा (कोणतेही **दोन**) : [१०]

(१) ज्ञानेश्वरांची गुरुपरंपरा.

(२) ज्ञानेश्वरांची अर्थनिर्धारण पद्धती.

(३) श्री गुरूंचे महत्त्व.

(४) ज्ञानेश्वरांचे गुरूवंदन.

प्र. ३. प्रत्येकी सुमारे **१५०** शब्दांत उत्तर लिहा (कोणतेही **दोन**) : [२०]

(१) ज्ञानेश्वरांवरील तात्विक प्रभावांची थोडक्यात चर्चा करा.

(२) ज्ञानेश्वरांच्या योगमार्गाची थोडक्यात चर्चा करा.

(३) ज्ञानेश्वरांचा शिवशक्ती विचार विशद करा.

(४) ज्ञानेश्वरकृत अज्ञानखंडनाची थोडक्यात चर्चा करा.

प्र. ४. प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : [३०]

(१) ज्ञानेश्वरांच्या तत्त्वज्ञानात ज्ञान, कर्म आणि भक्ती यांचा यथायोग्य मेळ घातला आहे, चर्चा करा.

(२) ज्ञानेश्वरांचे सामाजिक तत्त्वज्ञान विशद करा.

(३) पसायदानाचे विचार स्पष्ट करा.

(४) ज्ञानेश्वरांचे तत्त्वज्ञान कितपत स्वतंत्र आहे, चर्चा करा.

◆◆◆

A-PDF Page Crop DEMO: Purchase from www.A-PDF.com to remove the watermark

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

[4106] – 4

M.A. (Part - II) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 201 : Western Epistemology and Metaphysics)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All*** *questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer **any ten** of the following questions in **one** or **two** sentences about **20** words each : **[20]**

(1) Define Knowledge.

(2) Explain Hume's notion of constant conjunction.

(3) What is common sense realism?

(4) Give an example of analytic statement.

(5) Explain the term 'epistemology'.

(6) Distinguish between 'a priori' and 'a posteriori' knowledge.

(7) State the basic categories of Kant.

(8) State the basic tenet of the referential theory of meaning.

(9) Name Aristotle's four causes.

(10) What is metaphysics?

(11) What is meant by nonfoundational approach to knowledge?

(12) State the principle of verification.

(13) What is phenomenalism?

Q. 2. Write short notes on **any two** of the following in about **50** words each : **[10]**

(1) Representative theory of perception.

(2) Ayer's 'phenomenalism'.

(3) Strawson's concept of person.

(4) Pyrrho's 'scepticism'.

Q. 3. Answer **any two** of the following in about **150** words each : **[20]**

(1) Explain Aristotle's notion of catagories.

(2) State Parmenide' notion of the nature of 'being'.

(3) Discuss knowledge as justified true belief.

(4) Explain Descarte's concept of mind.

Q. 4. Answer **any two** of the following in about **500** words each : **[30]**

(1) State and examine the use theory of meaning.

(2) Examine Hume's theory of causation.

(3) Discuss 'foundationalism'.

(4) Discuss in detail Plato's theory of forms.

———

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालीलपैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **एक** अथवा **दोन** वाक्यात लिहा (प्रत्येकी सुमारे **२०** शब्द) : **[२०]**

(१) ज्ञानाची व्याख्या सांगा.

(२) ह्यूम यांची नित्य साहचर्याची कल्पना सांगा.

(३) सामान्य धारणाधारित वास्तववाद म्हणजे काय?

(४) विश्लेषक विधानाचे उदाहरण द्या.

(५) ज्ञानशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(६) अनुभवपूर्व आणि अनुभवपश्चात ज्ञानातील फरक सांगा.

(७) कांट यांच्या मूलभूत कोटी सांगा.

(८) अर्थाच्या निर्देश उपपत्तीचे मूलभूत तत्त्व सांगा.

(९) ॲरिस्टॉटल यांनी सांगितलेल्या चार कारणांची नावे सांगा.

(१०) सत्ताशास्त्र म्हणजे काय?

(११) ज्ञानाचा अ-अधिष्ठानवादी दृष्टिकोन म्हणजे काय?

(१२) प्रत्यंतराचे तत्त्व सांगा.

(१३) प्रत्ययसत्तावाद म्हणजे काय?

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर संक्षिप्त टिपा लिहा (प्रत्येकी सुमारे ५० शब्द) : [१०]

(१) प्रत्यक्षाची प्रातिनिधिक उपपत्ती.

(२) एअर यांचा प्रत्ययसत्तावाद.

(३) स्ट्रॉसन यांची 'व्यक्ती' ही संकल्पना.

(४) पायऱ्हो यांचा संशयवाद.

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी सुमारे **१५०** शब्द) : [२०]

(१) ॲरिस्टॉटल यांची 'कोटी' ही कल्पना स्पष्ट करा.

(२) पारमेनिड्स यांची सत्तेच्या स्वरूपाविषयीची कल्पना सांगा.

(३) समर्थनीय सत्य विश्वास या ज्ञानविषयक संकल्पनेची चर्चा करा.

(४) देकार्त यांची 'मन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी सुमारे **५००** शब्द) : [३०]

(१) अर्थाची उपयोग उपपत्ती सांगून तिचे परीक्षण करा.

(२) ह्यूम यांच्या कारणता संकल्पनेचे परीक्षण करा.

(३) अधिष्ठानवादाची चर्चा करा.

(४) प्लेटो यांच्या आकारविषयक सिद्धांताची सविस्तर चर्चा करा.

◆◆◆

A-PDF Page Crop DEMO: Purchase from www.A-PDF.com to remove the watermark

Total No. of Questions - 04] [Total No. of Printed Pages - 04

[4106] – 5

M.A. (Part - I) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 203 - Jainism-Buddhism)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All** questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer **any ten** of the following questions in about **20** words each : **[20]**

(1) State Buddhist Tri-laksanas (three-fold-characteristics) of Sat (reality).

(2) State Dvadasa-nidanas (twelve conditions) in their sequential order.

(3) Give Catuh-sopana (four steps) of Nirvana according to Hinayana Buddhism.

(4) Enumerate Astangika-marga (eight-fold-path) in its sequential order.

(5) What is Sopadhisesa-nirvana?

(6) What is Sravakacara according to Jainism?

(7) State Jain definition of Sat.

(8) What is meant by Samvara.

(9) Give meaning of Aparigraha in brief.

(10) State the definition of Pudgala according to Jainism.

(11) State classification of Jiva-Dravyas.

(12) State Panca-skandhas of Hinayana Buddhism.

(13) What is the meaning of Sramana-dharma?

Q. 2. Write short notes on **any two** of the following in about **50** words each : **[10]**

(1) Avidya-Trsna according to Buddhism.

(2) Buddhist conception of Sat.

(3) Jain conception of Ahimsa.

(4) Jain conception of Karma.

Q. 3. Answer **any two** of the following in about **150** words each : **[20]**

(1) State and discuss unique features of Yogacara-tradition of Buddhism.

(2) Give the nature and kinds of Ajiva according to Jainism.

(3) Distinguish between Anu-vratas and Maha-vratas according to Jainism.

(4) Explain Mahayana Buddhist conception of Nirvana.

Q. 4. Answer **any two** of the following in about **500** words each : **[30]**

(1) Buddhist conception of Anityata.

(2) Buddhist doctrine of Sunyavada.

(3) Jaina conception of Triratnas.

(4) Jaina doctrine of Anekantavada.

———

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालीलपैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे **२०** शब्दांत लिहा : [२०]

(१) बौद्धांच्या सत्‌ची तीन लक्षणे सांगा.

(२) द्वादश निदाने त्यांच्या अनुक्रमानुसार सांगा.

(३) हीनयान बौद्धांच्या निर्वाणाचे चतु:सोपान सांगा.

(४) बौद्धांचा अष्टांगिकमार्ग अनुक्रमाप्रमाणे सांगा.

(५) सोपाधिशेष निर्वाण म्हणजे काय?

(६) जैनमतानुसार श्रावकाचार म्हणजे काय?

(७) जैनांची सत्‌ची व्याख्या द्या.

(८) संवर म्हणजे काय?

(९) अपरिग्रह याचा अर्थ थोडक्यात सांगा.

(१०) जैनांच्या पुद्‌गलाची व्याख्या द्या.

(११) जीवद्रव्याचे प्रकार सांगा.

(१२) हीनयान बौद्धांचे पंचस्कंध सांगा.

(१३) श्रमणधर्म म्हणजे काय?

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत टिपा लिहा : [१०]

(१) बौद्धमतानुसार अविद्या – तृष्णा.

(२) बौद्धांची सत् संकल्पना.

(३) जैनांची अहिंसा संकल्पना.

(४) जैनांची कर्म संकल्पना.

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत लिहा : [२०]

(१) बौद्धांच्या योगाचार परंपरेची वैशिष्ट्ये सांगा व त्यांची चर्चा करा.

(२) जैनमतानुसार अजीवाचे स्वरूप व प्रकार सांगा.

(३) जैनांच्या अणुव्रत व महाव्रत यांतील भेद सांगा.

(४) महायान बौद्धांची निर्वाण संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही **दोनवर** प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत निबंध लिहा : [३०]

(१) बौद्धांची अनित्यता संकल्पना.

(२) बौद्धांचा शून्यवाद सिद्धांत.

(३) जैनांची त्रिरत्न संकल्पना.

(४) जैनांचा अनेकांतवाद सिद्धांत.

◆◆◆

A-PDF Page Crop DEMO: Purchase from www.A-PDF.com to remove the watermark

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

[4106] – 6

M.A. (Part - II) Examination – 2012

PHILOSOPHY

(PH - 202 : Social and Political Philosophy)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours **Total Marks : 80**

Note : *(i)* ***All*** *questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer **any ten** of the following questions in about **20** words each : **[20]**

(1) Give the definition of a Nation.

(2) What is the basic principle of Locke's social contract theory?

(3) What is methodological individualism?

(4) Explain the term 'Apaddharma'.

(5) Explain the notion of 'rule of law'.

(6) State Plato's definition of Justice.

(7) State the forms of Democracy.

(8) What is meant by negative liberty?

(9) Give two examples of legal rights.

(10) Give two examples of social obligations.

(11) What is Sarvodaya?

(12) Define Socialism.

(13) What does Civil Disobedience mean?

Q. 2. Write short notes on **any two** of the following in about **50** words each : **[10]**

(1) Hobbes' social contract theory

(2) Hobbes' views on society

(3) Equality : Nature and importance

(4) Globalization

Q. 3. Answer **any two** of the following in about **150** words each : **[20]**

(1) State and examine Nozick's views on justice.

(2) Discuss the notion of 'Dharma' and bring out its importance in Indian tradition.

(3) Discuss the nature of the value of equality.

(4) Explain the importance of the notion of political obligation.

Q. 4. Answer **any two** of the following in about **500** words each : **[30]**

(1) Examine critically the doctrine of individualism.

(2) State and examine Aristotle's views on justice.

(3) State and explain the characteristics of democracy.

(4) Explain in detail the notion of Sarvodaya.

———

Total No. of Questions - 04] **[Total No. of Printed Pages - 04**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : ८०**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालीलपैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे **२०** शब्दांमध्ये लिहा : [२०]

(१) 'राष्ट्रा'चे लक्षण द्या.

(२) लॉकच्या सामाजिक करार उपपत्तीचे मूळ तत्त्व कोणते?

(३) पद्धतिशास्त्रीय व्यक्तिवाद म्हणजे काय?

(४) 'आपद्धर्म' हा शब्द स्पष्ट करा.

(५) 'कायद्याचे राज्य' ही कल्पना स्पष्ट करा.

(६) प्लेटोप्रणित न्यायाचे लक्षण सांगा.

(७) लोकशाहीचे प्रकार सांगा.

(८) नकारात्मक स्वातंत्र्य म्हणजे काय?

(९) कायदेशीर हक्कांची दोन उदाहरणे द्या.

(१०) सामाजिक कर्तव्यांची दोन उदाहरणे द्या.

(११) सर्वोदय म्हणजे काय?

(१२) समाजवादाचे लक्षण द्या.

(१३) सविनय कायदेभंग म्हणजे काय?

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर प्रत्येकी सुमारे **५०** शब्दांत संक्षिप्त टिपा लिहा : **[१०]**

(१) हॉब्ज यांची सामाजिक करार उपपत्ती.

(२) हॉब्ज यांची समाजविषयक मते.

(३) समता: स्वरूप आणि महत्त्व.

(४) जागतिकीकरण.

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे **१५०** शब्दांत लिहा : **[२०]**

(१) नॉझिक यांच्या 'न्याय'संबंधीच्या मतांची मांडणी आणि चिकित्सा करा.

(२) 'धर्म' कल्पनेच्या स्वरूपाची चर्चा करून तिचे भारतीय परंपरेतील महत्त्व विशद करा.

(३) 'समता' या मूल्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

(४) राजकीय कर्तव्य या कल्पनेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे **५००** शब्दांत लिहा : **[३०]**

(१) व्यक्तिवादसिद्धांताचे चिकित्सक परीक्षण करा.

(२) ॲरिस्टॉटलच्या न्यायविषयक मतांची मांडणी आणि परीक्षण करा.

(३) लोकशाहीची गुणवैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा.

(४) सर्वोदयाची कल्पना विस्ताराने स्पष्ट करा.

◆◆◆